

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Oglasi 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Utorak, 4. travnja 1916.

Tiskom i nakl-dom
Jos. Krupčić, Pula

Broj 264

Ponovna navala Zeppenina na London.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 3. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Rusko bojište.

Neprijateljsko je topništvo razvilo gotovo na svim odsjecima sjeveroistočne fronte uspješnu djelatnost. Inače nikakvih osobitih događaja.

Talijansko i jugoistočno bojište.

Položaj nepromijenjen.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. H ö f e r, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 3. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Lijevo od Moze su svi neprijateljski položaji sjeverno od potoka Forges između Haucourta i Bethincourta u našoj ruci. Jugozapadno i južno od tvrđve Douaumont nalaze se naše čete u borbi za francuske jarke i uporišta.

Istočno bojište.

Na toj fronti nije se ništa osobita dogodilo. Njemačke su skupine ljetala izbacile bomba na željezničke kolodvore u Pogorjelcima i u Horozdzjeji na pruzi od Minska, kao što i na četni tabor kod Ostrovskoga (južno od Mira); isto je tako jedan od naših zrakoplova bacao bombe na kolodvorske uređaje u Minskome.

Balkansko bojište.

Ništa novoga.

Događaji na moru.

Vojna su i pomorska naša ljetala napala danas po noći londonske dokove i druge važne vojničke točke engleske istočne obale, kao što i grad Dünkirchen.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 3. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Neprijateljski su se navalni pokušaji, da sprječie naše napredovanje u odsjeku Corok, izjalovili. Turske su podmornice 30. ožujka u vodama kod Batuma ruski jedan prijevozni parobrod od 12.000 tona, na kojemu je bilo vojnika i ratnog materijala, a dne 31. ožujka opet jedan brod

od 1500 tona te jednu jedrenjaču, a uz to su s uspjehom opstrjeljali utvrđenu obalu sjeverno od Potija.

Fronta na Jemenu.

U noći na 13. ožujka presenio je turski jedan odio s uspjehom neprijateljski položaj Alamad, sjeveroistočno od Šejt-Omana, gdje su Englezi imali teških gubitaka i bili prisiljeni na uzmak.

Brzobjavi. Rat.

Zračna navala na Englesku.

Berlin, 3. (D. u.) Wolffov ured javlja: Po treći je put napala skupina naših pomorskih ljetala u noći na 3. travnja englesku istočnu obalu, ovog puta sjeverni njezin dio. Vrlo smo dobrim uspjehom nabacili raspršljivim i požarnim bombama Edimburgh i Leith s dovoskim uređajima na Firt of Forth-u, New-Castle i važna njegova brodogradilišta, kao što talionice i tvornice na rijeci Thyne.

Opazili smo više požara i žestoke eksplozije praćene prostanim rušenjem. Usutkali smo bateriju kod New-Castla. Uza svu žestoku pucnjavu pratila su se i spustila sva naša ljetala neostećena.

Štete Zeppelina u Engleskoj.

London, 3. (D. u.) Ratni ured javlja: Ukupni broj žrtava što su ih učinile Zeppelinske navale u noći od 31. ožujka iznasa 43 mrtva i 66 ranjenih. Bilo je bačeno oko 200 raspršljivih i požarnih bomba. Uništeno su ili oštećene jedna kapela, 3 kuće i 2 kolibe. Nije bilo nikakve vojničke štete.

London, 3. (D. u.) Službeno. Dva su se zrakoplova približila prošle noći sjeveroistočnoj obali. Samo je jedan doletio nad obalu, drugi se je povratio. Do sada znade se za 160 mrtvih i po prilici 100 ranjenih. Razrušeno je 8 kuća. Veći je požar nastao u radionici za ličanje pokućva.

Naš ratni ministar na Cetinju.

Beč, 3. (D. u.) Ratni izvjestiljski ured javlja: Ratni ministar generaloberst Krobatin stigao je 31. ožujka na Cetinje, gdje je bio svečano primljen od austro-ugarskih časnika i činovnika te od mnogobrojnih crnogorskih časnika, zatim od metropolitite Mitrofana sa svećentvom i odličnicima. Metropolit je Mitrofan držao nagovor, u kojemu izriče veliku radost radi dolaska ministra te uvjerava, da je austro-ugarska vojna uprava sve moguće učinila, da u svemu pripomogne crnogorskomu narodu i da mu pruži pomoć, od koje se uspjesi već danas jasno razabiru. Metropolit je sa zadovoljstvom istaknuo, da se pobjedonosne

austro-ugarske čete počevši od prvoga dana okupacije prema crnogorskomu narodu blago i miroljubivo ponašaju, na čemu se on — metropolit — u svoje vlastito ime kao i u ime svećenstva i crnogorskog puka najsrdačnije zahvaljuje. Metropolit je svoj pozdravni govor završio riječima, punim nade, da će ministar kod cara i austro-ugarske vlade biti tumačem skromnih nazora i najtoplije hvaliti crnogorskog naroda. Ratni je ministar odvratio, zahvaljujući se na pozdravu, i obećao, da će caru podastrijeti izvješće o lojalnosti i zahvalnosti crnogorskog pučanstva. Ratni je ministar otputovao dalje u Skadar.

Katolička crkva u Beogradu.

Beč, 3. (D. u.) Stan ratnih dopisnika javlja: Prenda je živjelo već u mirno doba u Beogradu do 9000 katolika, nije tamo bila nego samo jedna malena crkva, to jest kapela poslanništva. Najprije je briga naše vojničke uprave bila, da uredi zgodne privremene prostorije za mnogobrojne katolike u vojsci i među građanskim pučanstvom. Zato se je odabralo i preudislo prijestolnu dvoranu narušene kraljevske palače.

Apostolski je poljski vikar biskup Bjelik odslužio 2. travnja u prisutnosti čitavog časničkog zbora, vojničkog zapovjedništva, posade i više tisuća pobožnih vjernika prvu svečanu službu božju. Apostolski je poljski vikar izručio načetniku prigodom svojeg posjeta u Beogradu svotu, koju je sv. Otac darovao za siromašno pučanstvo u Srbiji, t. j. 10.000 Kr., dočim se je veći dio svote podijelio na pojedine kotare okružnih zapovjedništva.

Talijanske izmišljotine.

Beč, 1. (D. u.) Iz ratnoga izvjestiljskoga stana se javlja: Talijanski službeni dnevni izvještaj od 24. pr. mj. sadržaje opasku, da su talijanske čete u Cordevoli raširile svoj posjed na obronku sjeveroistočno Sasso di Mezodi, dalje, da su u dolini osvojili krajeve Fallazza i Ruaz. Ta talijanska tvrđava imale bi se nanášati na zbilja poduzete talijanske navale proti Fedaji nad Besculom, koja nije dovela do nikakvog novog osvojenja sa talijanske strane, jer se je posve izjalovila. U talijanskom službenom dnevnom izvještaju od 29. pr. mj. sadržana tvrdnja, da su na vrsku Val Piana, među Val di Calamento i Val Campello napala talijanske odjeljenja naše radničke odjele te ih raspršile, jest izmišljena. U spomenutom odsjeku nisu nikakve radnje bile od neprijateljske vatre smetane niti su radnici bili raspršeni.

Balkan.

Nepromijenjeno držanje Rumunjske.

Bukarešt, 1. Jučer se je vršila sednica izvršnog odbora konservative stranke. Nakon sa-stanka izjavio je neki nekadašnji ministar, da neće Rumunjska dole mijenjati svog neutralnog držanja, dok ne nastupi važan čin oružja sa strane

jedne ili druge skupine. Zasedanje parlamenta bit će produženo do sredine svibnja.

Rusija.

General Ivanov — ođstavljen.

Petrograd, 3. General Ivanov, bivši zapovjednik južnog dijela zapadne ruske vojske, koja je proti nama operirala, te koji je, kako je poznato, morao da napusti svoje mjesto, imenovan za „naknadu“ članom državnog sabora i dođijeljen caru.

Car.

Petrograd, 3. (D. u.) Car se je vratio u Carskoje selo.

Engleska.

Englesko izvješće o zračnoj navali.

London, 3. (D. u.) Službeno. Zeppelinovi zrakoplovi, koji su poduzeli napadaj od posljednje noći, bili su razdijeljeni u dvije skupine, dok je jedan zrakoplov djelovao posebice. Dvije su se skupine upravile protiv istočnih grofovija, a odijeljeni je zrakoplov navaliu na sjeveroistočnu obalu. U koliko se znade bačene su na istočne grofovije 54 raspršljive i požarne bombe, a 22 na sjeveroistočnu obalu. Zrakoplov, što je u more pao, bio je onaj Broj 15. Oborila ga je topovska vatra u istočnim grofovijama. Jedna mu je granata pogodila gornji dio obovoja u blizini kreme. Zrakoplov je brzo padao s krmom dolje, te se je strovalio u more nedaleko od istočne obale kod Kenta. Uslijed nevremenom prekinute brzojavne sveze, nije bilo još moguće ustanoviti točno koliko ima žrtava i štete. Dosad, kako se javilo, ima 28 mrtvih i 44 ranjena.

Hazardna igra u Mezopotamiji.

London, 1. U gorajoj je kući pitao Lord Beresford, da li je general, koji je sada zatvoren u Kut-el-Amari, odgovoran za napredovanje četa i da li izvršuje samo zapovijedi svojih predstavljenih? Poraz u Mezopotamiji značio bi gubitak engleskog ugleda. Turci bi mogli reći, da nijesu potukli Engleze samo u Europi, već i u Aziji. To sporedno poduzeće jest hazardna igra, koja nije bila poduzeta iz vojničkih već iz političkih uzroka. Ekspedicija nije smjela, da prije otiđe, dok nije bila posve sigurna, da će ju general Townshend dostignuti. Lord Islington je zamolio, da se objave potankosti o poduzeću u Mezopotamiji.

Dogodjaji na moru.

Potopljen engleski oklopljeni krstaš.

Köln, 3. List Kölnische Zeitung javlja sa holandske granice: Prema pouzdanim vijestima naletio je sredinom mjeseca februara zapadno od otoka Orkny engleski jedan oklopljeni krstaš razreda County na minu i potonuo. Kako se pogovara, radi se o oklopljenom krstašu Donegal.

L 15.

London, 3. Reuter javlja: Zasluga za spašenje preostalih sa L 15 ide ribarski parobrod Olivina, a zasluga za oborenje zrakoplova pripada koppenoj jednoj bateriji u istočnim grofovijama. Nekoliko je momaka posade teško ranjenih. Olivina je prevezla zarobljenike na jedan razarač, koji ih je odvezao u Chatham, gdje su ranjenike spremili u bolnice.

Potopljen engleski parobrod.

London, 3. Parobrod je Goumouth (7445 tona) bio potopljen. Momečad se je iskrcala.

Potopljeni brodovi.

London, 3. (D. u.) Lloyd javlja: Potopljen je švedski parobrod Hollandia. Sva je posada spašena. Isto se javlja, da je potopljen nedaleko Ouessanta od jedne podmornice i norveški parobrod Hans Gude. I njegova se je posada spasila.

London, 3. (D. u.) Potopljen je norveški parobrod Peter Hamre. Potopljen je također pa-

brod Ashburton (4000 t.). Brod je bio neuran. Iskrcala su se na kraj 62 čovjeka posade postanskog parobroda Achilles, koji je potonuo prošlog petka. Ne znade se za petoricu njih.

Neutralne države.

Oboruzanje Holandske.

Frankfurt n. Maini. (D. u.) Dopisnik Frankfurter Zeitung javlja iz Haaga dne 31. 3.: Vijesti, koje se u šire o namjeravanom i pripravljenom već koracanju engleskih četa preko Holandske, označuju se u dobro poučenim krugovima vlade kao neistinite. Čujem sa vjerodostojnije strane, da se holandsko ministarstvo smatra dužnim, da obzirom na opći vojnički položaj i na dosle uvažene vrijedne vijesti o mogućnosti iskrcanja na holandskoj obali, poviši spremnost holandske vojske do što većega broja. Sve se čini, kao da je holandska vlada čvrsto odlučila, da se oružjem i svom silom usprotivi svakom pokušaju krsenja holandske neutralnosti. Njemačko-holandski odnosi jesu posve normalni te ne daju povoda nikakvom uzsmirivanju.

Beč, 1. Iz ovdješnjih političkih krugova se javlja: Mora se smatrati, da su vojničke mjere Holandske u skladu sa izjavom, izraženom od Holandske u početku rata, u kojoj je Holandska izrazila namjeru, da će pod svakim uvjetom, ako bude od potrebe i oružjem štitići svoju neutralnost. Pošto neutralnost Holandske nije sa naše strane ugrožena, mora se uzeti, da te mjere nijesu napere protiv središnjim vlastima. U ostalom će se morati čekati na daljnje vijesti, prije nego li se bude moglo stvoriti sliku o položaju.

Holandska vlada neima niti malo volje, da slijedi primjeru Grčke i prokuša ono, što je ta iskusila. Holandska će svoju neovisnost braniti, što je već prije rata pokazala utvrđenjem Vlissingena. Engleska je već u siječnju snovala, da blokira Rotterdamsku luku, a sada se govori o blokadi Scheelde. Holandska stoga znade, da pogibao doazi sa strane četvorog saveza, te da se joj je više puta prijetilo gubitkom njezinih istočno-indijskih kolonija.

Nova željeznica u Kitajsko.

London, 2. Times javljaju iz Pekinga od 29. pr. mj.: Jučer bijaše sa strane kitajske vlade te rusko-azijske banke podpisan važan dogovor. Dogovor se tiče gradnje nove željeznice od Harbinu do Blagovješćenskoga sa jednom željezničkom granom od Mergena do Zanbbara. Velika pruga osnovane željeznice ide istom crtom kao i američki željeznički projekt Aigun-Cinčan, vrhu kojega je kitajska vlada podpisala ugovor, koji je ali naišao na otpor Rusije i Japana. Novi dogovor predviđa zajam od 5 milijuna funđa, koji bi se nakon rata imao da sakupi u evropskim financijsalnim središtima. Novi se dogovor može smatrati protumjerom protiv japanskog dogovora od oktobra 1913. o željeznicama u Istočnoj Mongolskoj i u Južnoj Mandžurskoj.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Paris, 31. Službeni izvještaj od 30. ožujka

U 11 sati u noći: Bombardovali smo južno od Somme opskrbe postaje u Tureausu i Holinu. U okolici Chaulnesa, zapadno od Noaviona, strovalili smo neprijateljsko letjalo našim obrambenim topovima; pao je u 5 metara od naših opkopa. Posada mu je ostala mrtva; stroju smo pušku prenijeli u naše redove. Sjeverno od Aisne topovska je paljba bila uperena na neprijateljske izgradnje opkopa na visoravni Vaulere, gdje je nastala silna eksplozija. U Šampanji oborili su naši obrambeni topovi letjalo, koje je palo u neprijateljske redove kod S. Marije a Pyn. U Argonnaima smo upravlili žestoku vatru na šume Malancourt i Fille Morte; naš je lagum uništio njemačke rpkope; drugi je lagum uništio neprijateljske straze na vrhu 285. Zapadno od Moze u odsjeku Malancourta potrajao je kroz čitavi dan ustrajni topovski oganj, a da se pješništvo nije umjeralo. Isto-

no od Moze napali su Nijemci žestoko naše položaje na cesti, koja vodi douaumontskoj (tvrdji, bacajući na nas vrelih tekućina. Napadaj smo savim suzbili, te je odmah za tim uslijedio drugi napadaj, koji nije imao boljeg ispada nego li prvi, a mi smo zadali Nijemcima najosjetljivijih gubitaka. U Woeuvru isprekidana topovska vatra. Svojom smo zapornom vatrom rastjerali jaku neprijateljsku izvidničku četu, koja je kusała da se približi našim opkopima sjeverno od Weissenbacha u Vozezima. Naša je letjalečka služba bila uvijek na poslu kroz čitavi dan. Naš je letalac oborio u odsjeku Domriou, u Šampanji, stroj Fokkerovog sustava, koji je goreći pao u neprijateljske redove.

U verdunskom odsjeku oborili smo 5 neprijateljskih letjala u neposrednoj blizini pred našim opkopima. I naša su letjala bila više puta pogodjena, ali su se sva povratila.

Italija.

Rim, 1. Službeni izvještaj. U bojevima sjeverno Nago (dolina Sarca) te u blizini Moria i Rovereta suzbili smo neprijateljsko odijeljenje, koja su, poduprta artiljerijom, kusała da napadnu naše položaje. Naše je topništvo pucalo na neprijateljske kolone u visokom Cordevalo te raspršilo pomoćne čete u odsjeku Tofana. U visokom Butu prodro je iznenada jedan naš odjel u neprijateljski položaj pred tjesnacom Cavallo, prouzročivši kod posade gubitke te osvojivši oružje i municiju. Na Soči topovski boj. Neprijateljsko je topništvo osobitom žestinom opstrjeljavalo naše položaje duž visine sjeverozapadne Gorice. Naše je topništvo raspršilo neprijateljsku četu na obronku Višica (Crni vrh), ostelilo tolminski most i kolodvor u S. Luciji, te opstrjeljavalo neprijateljske sance na Kuku (Kras). U noći od 31. pr. mj. brzo smo našom vatrom ugušili pokuse napadajati proti položajima, koje smo istočno od Selca zauzeli.

Politika.

U Rumunjskoj nema nikakrove promjene u izvanjskoj politici. Konservativna je stranka istakla još jednom svoju neutralnost. Iza skupštine, što se je održala kod Marghilomana, dao je jedan bivši ministar izjavu, da će Rumunjska zadržati svoje dosadašnje držanje, dok jedna ili druga od ratujućih država ne izvrši koje izvanredno ratno djelo.

Ali ako je izvanjska politika još uvijek ona stara Fabija Kunktatora, bilježe se međutim u unutrašnjoj politici zemlje znatiji dogodjaji ili bolje skandali. Dugogodišnji je predsjednik rumunjske komore morao položiti svoju čast, radi otkrića što ih je stampa protiv njega iznjela.

Poluslužbeni je list rumunjske vlade navedio također na njega, što kao član upravnog vijeća jedne francuske banke, te kao predsjednik jednog austro-ugarskog industrijalnog poduzeća, prima debele honorare. Phereskyde čutio se je pogodjen, položio je svoju čast, pače je i istupio iz vladine stranke g. Brătianu.

Ima u Rumunjskoj više političara, koji primaju mnogo novaca od raznih inozemnih banka, koji su u Rumunjskoj kao pioniri inozemskog gospodarskog proširenja. Tako su listovi dokazali i Take Jonescu, da prima od banaa, koje rade njemačkim novcima, 24 tisuća leja na godinu. Ali se on nije na to osvrnuo. Pherihyde pak je tražio zadovoljstino od pisca članka Vintile Brătianu, ali je nije dobio. Na to je poslao svim listovima saopćenje, da ne prima od nikoga potuđe o patriotizmu. Njegovim je istupom vladina stranka izgubila dosta uplivnog muža, ali se je riješila čovjeka, koji je upotrebio svoj odlični položaj, umješavao u vodstvo političkih posala.

Verdun i Englezi.

Verdun, kojega ime danas u Engleskoj tako neugodno zvuku, igra u povijesti Velike Britanije prilično veliki ulogu. Prije više od jednog stoljeća bio je stari lat grad kroz nekih dvanaest godina gotovo posve engleski grad i mnogo engleskih obitelji imade još i danas razloga, da mrze na njegovo ime. U Verdunu je naime zatočio Napo-

leon više hiljada Engleza, koje je zarobio, kad su putovali Francuskom. Od godine 1803 do godine 1814. bili su ti Briti ondje pod strogom pakom, francuske su čete s njima veoma jedno postupale i oni nijesu uza sva nastojanja mogli da postignu slobodu. Godine 1803, je naime engleska viada zaplijenila sve francuske ladje, koje su boravile i usidrene bile u engleskim lukama. Napoleon se je radi toga izvanredno razestio i odlučio, da se lati protumjera. Za to je naložio, da budu internirani svi Englezi između trideset i šezdeset godina, koji su upravo boravili u francuskoj.

A i Englezi, koji su u ovaj čas boravili u Belgiji, morali su da dijele sudbinu svojih zemljaka u Francuskoj. Ta se je protumjera Napoleona dojmila Engleza poput groma iz vedra neba. Upravo u to je vrijeme postalo putovanje po kontinentu veoma popularno, a ponajpачe je Pariz bio za Engleze Meka, jer su se ondje izvrsno zabavljali i trošili gotove svote. Mnogo je otmjenih obitelji uzelo sa sobom u Francusku konje i kola te mnoštvo sluškinja. Na stotine je zašupnula engleske inteligencije, kao djaka, liječnika, pravnika i svećenika, posjećivalo francuska sveučilišta te ih je iznenada usrijed njihovih nauka zatekla odredba Napoleona. Drugi su opet odabrali bilo Boulognu za stalno boravište, jer je ondje jelo i pilo i uopće sve bilo kado i kamo jeftinije nego li u Velikoj Britaniji, te su ljudi, koji su ljudi, koji su prema engleskim nazorima bili siromašni, mogli u Francuskoj da sa svojim imetkom igraju prilično veliku ulogu. Nekoliko sati iz proglašenja Napoleonaovog edikta bili su svi Englezi i Engleskinje, koji su boravili u Francuskoj ili Belgiji, po organima policije uhapseni. Dovoljno su im tek najnužnije da ponese sa sobom te ih internirase po različitim francuskim gradovima.

Jedni su dospjeli u Fontaineblau, drugi u Orleans, treći u Valenciennes, no najveći dio njih u Verdun.

Dolaskom Engleza osvanulo je za Verdun zlatno doba, kakvog grad sa tadašnjih svojih dvadeset crkvi i osamnaest samostana nije prije još nikad bio doživio. Većina Engleza, koje su doveli bit u Verdun, bila je imućna, te su bili naučeni, da na dan troše na stotine franaka. I Napoleonovi bi bojnici-čuvari sami znali zašmiriti na jedno oko te im dozvoljavati, da se prebarruju iz vlastitih sredstava, česa nije bilo kod zatočenika u drugim gradovima. Nenađani dolazak nekih dvije hiljade Engleza s obiteljima, sluškinjama, sa kolima i konjima, pobudio je dakako kod stanovnika u Verdunu nemalenu senzaciju. Englezi su dobro znali i u tom dosadnom gnjezdu trošiti svoj novac na pregršt, te su ih žitelji susretali dakako iz lahko shvatljivih razloga nada sve uljudno i netivo.

No doskora je i Englezima dosadio taj jednolični život, te su mnogi od njih stali pomisljati na bjeleg, no uza sve njihove varke nije nijednom pošlo za rukom, da umakne iz Verduna.

Kroz svih ovih dvanaest godina nijesu smjeli primati iz domovine a ma nijednog pisma, a kamo li engleskih novina. Možete da si predočite, kako im je bilo, kad su se godine 1814. povratili u Englesku i ondje nasli posve nove, neslušene prilike.

Medju tim zatočenicima bili su vojvoda i vojvodkinja od Newcastle-a, lord Elgin, markiza Donnegall, lord i lady Beverley sa svoje četrnaestero (!) djece, markionesa od Tweeddale, lord Yarmouth, lord Blayne i mnogo drugih.

„Hrvatski List“ može se kupiti već u 6 i pol sati ujutro u našoj prodavaonici Via Sissano broj 3 (Uprava „Il Gazzettino di Pola“), gdje se prodaje također „Polaer Tagblatt“.

U zarobljeništvu u Sibiriji.

Poznati njemački pisac Julius Maier-Graefe predavao je nedavno u Berlinu pred brojnim općinstvom o svojem sibirskom zarobljeništvu. Svojim dugim predavanjem upoznao je slušatelje sa dalekim svijetom, gdje je on boravio, te im predložio dasevno stanje, u kojemu živi zarobljenik, daleko od svoje domovine, medju tuđim narodom.

Maier-Graefe bio je na istočnoj fronti vojda nekog dobrovoljnog sanitetnog odjela. Kada se je jednom vozio prema nekom mjestu, da pomogne ranjenicima, bio je od Rusa zarobljen, premda su automobil, chauffeur i odijela nosila znak crvenoga križa. Premda se je sve oko njega pucalo, ostao je on srećom neranjen. Postavise ga na kola i onda ga dva hitra kozaka, ne brineći se mnogo za njega i međusobno se zabavljajući, otpratiše u seoski neki dvor, koji se je sastojao samo iz jednog prostora. Ušavši opazi u njemu dvije postelje i desetak kozaka, koji su se na ognjištu grijali. U dvoru je bilo vrlo živo, jer su neprestano jedni izlazili a drugi dolazili, tako te je za vrijeme kratkoga njegovoga boravka bilo u dvoru možda 100 ljudi, koji su se na ognjištu ogrijali. U to su si vrijeme kozaci i Čerkezi točno ogledali zarobljenikove predmete, koji su kolali od ruke do ruke, a povratili su mu u redu sve i same srebrene njegove predmete i od prilike 100 maraka u novcu. Dok su kozaci premetavali Maier-Graefove stvari, razmišljao je on o mnogoj pripovijesti, što ju je čuo u svome zboru o okrutnostima kozaka, ali začuđo nije se on ni malo bojao, jer niti u glasovima, niti u pogledima ovih divljih, bradaših momaka nije bilo niceša, što bi u njemu moglo pobuditi strah. Kada su jeli, onda su uvijek najprije njemu ponudili, a kada su se spremali, da idu spavati, pripravili su mu dobro mjesto. Tri do četiri dana prevažali su ga za frontom iz jednoga mjesta na drugo. Uopće bio je Maier-Graefe kod kozaka dobre sreće, mogao se je potružiti samo nad jednim višim časnikom.

Nakon što su ga preslušali, odvedoše ga u Nowo-Georgijewsk, u neku kasematu, gdje su ponurni bolesnici na koleri. U Varsavi ukrao mu je jedan činovnik njegovu prtljagu i tu je počelo snošljivo putovanje prema Moskvi, koje je trajalo doduse osam dana, koje se je uistinu činilo mnogo kraće uslijed velike ljubeznosti transportnoga oficira. Taj bijaše ruski Nijemac iz Dorpata, koji je Maier-Graefu ponudio veći novčani iznos te mu darovao svoju prtljagu i svoje knjige.

Maier-Graefovo zarobljeništvu započelo je tek onda, kada je sa drugim zarobljenicima prispio u Uriskaju, koja sliči Gorkijevim noćnim uočestima i spiljama lupeža u San Francisco. Tu su prilike bile grozne. U nekom niskom prostoru, u kojem nije čovjek mogao ni stajati, bili je zatvoreni veliki broj bolesnika, na pō oporavljenih ranjenika, i golih, klijastih vojnika. U njemu je strašno zaudaralo po duvanu te je vladala takva buka, da su u njoj bili ugušeni svi bolni povici nesretnika.

Bilo je grozno, kada u tom prostoru nijesi čuo drugog glasa, do smijeha nekih vojnika, koji nijesu ni tu izgubili svoje dobre volje. Neki Saksonac, koji je imao još samo jednu nogu, pjevao je svojim plačdruzima kuplet o iskustvima nekog supruga. U kutu micao se je čovjek, kojega nije bilo moguće prepoznati, jedino njegove kretanje su mogle odati biće, koje traži po svome tijelu i odijelu kojekakve životinje. Imao je samo jednu ruku te je prouzročio kod svih svojih drugova smijeh, pošto nije mogao, da samo jednom rukom sa cijeloga tijela odstrani nepozvane gostove. Tek nekoliko vremena zatim došao je Maier-Graefe u odjel za oficire, ali i tamo je vladala pusta neka buka. Sasvim tim je po njega bila sreća, da se je tamo sastao sa desetericom njemačkih i od prilike tridesetorom austrijskih oficira. Morao je ležati na daskama, a dnevna se je njegova hrana sastojala iz juhe od bilja, volovskog mesa te iz čaja sa sladorom.

KINO

Crvenog križa

ULICA SERGIA BROJ 34.

Danas, 4. travnja 1916.

RASPORED:

Bojni film (naša pomorska vojska).

Ugasnjeno svjetlo (drama iz društva sa Henry Porten).

Roklovo vjenčano putovanje (saljivo).

Početak u 2.20, 3.30, 4.40, 5.50 poslije podne.

ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.

Život je pružao vrlo malo promjene: časnici su si pripovijedali o svojim doživljajima, govorilo se je o ratu, o mogućnosti nove njemačke ofenzive u Poljskoj. Od Maier-Graefea su doznali o bici kod Soissona. Nekoji su držali, da bi bila po njih velika sreća, kad bi došli u koji drugi zarobljenički tabor, a drugi opeta, da je najbolje, ako ostanu gdje su. Nakon nekoliko vremena se je sudbina Maier-Graefea znatno poboljšala. Došao je u Pokroff, iz kojega možeš u par sati doći vlakom u Moskvu, te je dobio dozvolu, da si unajmi privatni stan t. j. dvije sobe u drvenoj nekoj kući. Njegovi gospodari su učinili sve, da mu olakote ropstvo, pokrajina je bila krasna, vrijeme jasno i studeno i on je mogao raditi, što mu je bilo drago. Ali raditi nije mogao ništa radi velikog nemira, u kojem je živio: mjesto da čita i piše, nije mogao drugo da radi, no da jede, spava i karla. Nikako se nije mogao snaći. Medjutim su u Rusiji doznali, da je zarobljenik u neki slikar i odbor Crvenoga Križa nastojali, da ga oslobode. Privremeno, nije se o tome moglo govoriti. Baš protivno, dok ga je neko uvjeravao, da će u kratko biti pušten na slobodu, došao je ukaz, koji ga je bacio u Orusk, u daleku Sibiriju. Od onoga časa bio je ratni zarobljenik, kojega su stražili dva pučka ustaša. Voznja je trajala vrlo dugo, uslijed česa je on imao priliku, da sveja dva stražara promijeni polako u svoje sluge. Osam se dana vozili u drugom razredu, dok nijesu napokon došli u Orusk, gdje je Maier-Graefe bio odveden u tabor za njemačke časnike. (Nastavit će se.)

Domaće vijesti.

Podružnica „Crvenog križa i ratne pripomoći u Puli“ pozivlje na dobrotornu predstavu, koja će se obdržavati danas i 6. travnja u kazalištu Ciscutti u 5 sati poslije podne u korist Crvenog križa i ratne pripomoći. Upravitelj: J. Voksa. Izgvođač: C. Bader, pratilac: na glasoviru: Prof. Illersberg. Rasporod: I. dio: Koncert. 1. Rakoczyeva predigra, od Keleni (mornarički orkestar); „Graf Luna“: napjev iz opere „Troubadour“ (Orest Dobrilla); 3. „XI. guslački koncert“; od Beriola (I. Tittel); 4. a) Vani u Schönbrunnu* od Benatzkija; b) „Ivonne“ prizor s njemačko-belgijskog bojišta g. 1914. od Theo Körnera (Heinz Fuxa); 5. „Valček ratnog kumčeta“ od Eyslera (mornarički orkestar); 6. „Kvartnerska straža“ od prof. Alfreda Martinza (O. Dobrilla). Odmor. II. dio: Različito. 7. Karisji iz operete „Poljska krv“ od Nedbala (mornarički orkestar); 8. Rolph Kaudus (saljivi pjevač) a) „O Maro vena se došla!“; b) „Prodavačica“; 9. Vilim Rosenfeld (karakteristični kromičar) a) „Klitice mira“; b) Ja toga trpio ne bi“. 10. K. Ullmann: saljivi glazbenik „Kazalini lolo“; 11. Tilly Chers-Rolph Kludus „Jessa, Jessa, samo pinez“: dvopjev iz pjevanje sale „Za to su djevojke lude“. 12. Zaključna koračnica. Pripreditelj: M. Smaha. Predsjedništvo.

„Valčik ratnog kumčeta“ može se dobiti u glazbenim trgovinama A. Saitz i F. Cella. Prodaja je u korist ratnog kumskog dara. Kupnjom se ove glazbe doprinosi za ratno kumstvo te se time izvršuje domoljubnu dužnost. Za to će si svako zaslužiti zahvalnost majka i djece, kojima u tim teskim vremenima pripomaže, pak i ratnika, za to što im brige tješi, kao što i zahvalnost svakog prijatelja domovine.

Cijepljenje. Cijepljenje proti ospicama obdržavati će se svake srijede od 4—5 sata p. u. u gradsko zdravstvenom uredu (glavni trg u kući stedionice blagojne II. kat).

Koncert maturanata ženske učitelj. škole u Pazinu. U proslavu prve mature na ženskoj učiteljskoj školi u Pazinu predjudju kandidatkinje IV. tečaja u subotu, dne 8. travnja o. g. u dvorani „Nar. doma“ koncert s predstavom iz slijedećih raspored: 1.) J. Haydn: Carevka, izvadjja pjevački zbor i orkestar; 2.) Proslav, govori gdica. I. Tampuz; 3.) M. Brajša: Pokraj mora, pjevaju gdice. E. Kinkela i B. Mogorovič; 4.) F. S. Vilhar: Mladim Hrvatcima, izvadjja pjevački zbor i orkestar; 5.) M. Rieger: Junacima na Soči, dječja i klamira gdica. M. Kočijan; 6.) I. pl. Zajc: Arlja Kljelje iz opere Armide, pjeva gdica K. Matanić; 7.) D. Vac: „Mlada učiteljica“. Igrakoz u 3 čina. Lica: Marica, mlada učiteljica, gdica E. Kinkela. Jelica, Maričina prijateljica, gdica. D. Stanić. Mudroslava, stara učiteljica, gdica. A. Gasparini. Anka, odlična seljačka djevojka, gdica. A. Albanže. Luca, slugavka Maričina, gdica. M. Kočijan. Kata, raznositeljica listova, gdica. J. Kraljić. Anđelija, ciganka-vračara, gdica. K. Matanić. (Djeca, zbor seoskih djevojaka. Narodna slavonika nosnja.) Događaja se u srijeskom selu u sadašnje doba. 8.) S. Santel: Karanfilje, kitica hrvatskih narodnih pjesama. Izvadjja pjevački zbor i orkestar. 9.) I. Runjarić: Lijepa naša domovino, zbor i orkestar. 10.) J. Haydn: Carevka, alegorička slika, zbor i orkestar. — Početak u 8 sati. — Ulazne cijene: I. red K 3.—, II. red K 2.—, III. red K 1.—. Čist prihod za udove i siročad palih istarskih junaka i za pripomoćnu zakladu ženske

učiteljske škole. — Ako tko ne dobije poziva na vrijeme ili pomutnjom, vrijedi ovo kao poziv. Preplate primaju se sa zahvalnošću.

Dobrovoljni prilozi:

za hrvatske škole družbe Sv. Ćirila Metoda u Istri.

Preko naše uprave darovao je gosp. Josip Stuparić sa Nj. V. B. „Reka“ K 5.—
Ukupno K 5.—
Prije iskazano 117.—
Sveukupno 122.—

Za protresom nastradale žrtve u Hrvatskoj. Gosp. Waffennaat Josip Boras izručio nam je u imenovanu svrhu 70— kruna sakupljenih u c. i kr. mornariškoj strojnoj školi u Puli. Iznos darovane: K 15— kantiner Pavao Tricoli: po K 10—; Josip Bores i Mate Žuro; po K 5—; Pavao Zelalija; po K 4—; Ante Tomsich i Dragan; po K 2—; Josip Udović, Fran Golob, Ivau Kajić, Mate Cončani, Miho Donauer, Josip Bršić; po K 1—; Petar Kostrenčić, Stjepan Topić, Stjepo Burazan, Ante Botić, Laux, Jasenjak i Flinta; 60 fl. Jakovčević; 40 fl. Brečević. Gosp. Grgo Vratović položio je K 20—, Prije iskazano K 182—, Sveukupno K 272—.

Razne vijesti.

Što znači riječ „duma“? Kao što ruska država i njezina prijašnja vladalačka kuća, tako i ime ruskog sabora potječe iz sjeverno-norveške prošlosti. U islandskom je pravu „dorum“ vrlo važno prama ustanova te znače sudbeni dvor, suđakovi vijeće. U riječi se je dorur „o“ pretvorilo u „u“, dok je „r“ ispalo, tako da je ostalo „dum“, od kojega je postala riječ duma.

Ruski kronist Nestor ne upotrebljuje te riječi. Ali je ipak sigurno da je norveški upliv živio u Rusiji sve do 11. stoljeća.

Riječ „duma“ dolazi prvog puta u povjesti g. 1572. kad je Ivan Grozni pozvao na vijećanje sabor od bojara i drugih dostojanstvenika.

Drugi kažu da duma dolazi od „mmit“, „um“, što znači mnijeti, misliti i od predloga „d“, jednako do. Po tom bi duma značila sabor ljudi, koji misle. Ali je to, kako „Frankfurter Z.“ kaže, vrlo neprikladno tumačenje, jer se u dumi ne misli.

Moji dragi roditelji

Antonija Fahrbach, rođjena Drahos

Antun Fahrbach
c. kr. poštarski podčinovnik

slave danas srebrni pir.

Sin **Antun Fahrbach**
c. i kr. natporučnik

PULA, 4. travnja 1916.

Svoj k svome! Svoj k svome!

Skladište pokucstva

Filipa Barbalica

PULA
ulica Sissano broj 12.

Obavješćuju se cijenjene mušterije, da su prispijeli **gvozdeni sklapanjaci kreveti**, kao i **malii bijeli kreveti za djecu**. — Obavješćuje se također, da za dopunjak već bogatog skladišta, **prispiljeva odnosno pokucstvo svake vrste**.

Izvršuje sve tapetarske popravke brzo i točno.

Svoj k svome! Svoj k svome!

KONRAD MIHELIC

vojnički i civilni krojač.

izvršuje svakovrsne
krojačke radnje
prama

zadnjim modelima

PULA, trg Custoza.

(Kuća Perini.)

ISTARSKA POSUJILNICA U PULI.

Tko želi uložiti sigurno svoj novac na štednju, tko ima platiti „POSUJILNICI“ interes ili štogod na račun svog duga, tko bi htio u potrebi da digne koliko iz svog uloška kod „POSUJILNICE“,

taj neka se obrati

u „Narodni Dom“ (palača „ISTARSKE POSUJILNICE“) u II. kat na pirsarnu Dra. L. SCALIER, odvjetnika i vojničkog branitelja, i to u svaki delavni dan od 9—12 prije te od 3—7 sati poslije podne.

Posujilnica plaća na uloške 4½% kamata.

LAFCADIO HEARN. — DR. BAJA.

Iz dnevnika engleskoga učitelja.

(Pogledi u nepoznati Japan.)

Oni se trše najljubezniji način, da ga odgovore — sve uzalud. Umirući dječak ponavlja s tužnom posipanošću još zadnje želje: „Ja bih rada školu vidjeti, sada odmah, odmah bi ju rada opet vidjeti.“ Iza toga slijedi šaputanje i savjetovanje u pokrajnjim sobi. Otvore ladicu (Tanesu) i izvade iz nje toplo odijelo. Na to pristupi Fusaichi, krepak sluga, s upatjenim fenjerom u sobu i reče svojim ugodnim glasom: „Ja ću Master Tomi-a na svojim plećima do škole ponijeti — on će školu opet vidjeti. To je samo mali komadić puta“.

Dječaka veoma obzirno obuku, on se uhvati obim rukama oko vrata Fusaichi kao malo djetete. Jak sluga nosi lagani teret po tamnim i studenim ulicima, dok otac s fenjerom pred njima zamisljeno koraca. Preko maloga mosta nije više daleko do škole.

Ogromna tamnosmedjia zgrada strši kao crna neman pod nebesa. Yogoki ju odmah uči i bca pogleda na prozore svoga razreda. Njegov pogled se pase po pokrimit pokrajnim vratima, gdje je

on kroz četiri godine svakoga jutra svoje Getas sa slannatim sandalama mijenjao. Sada bači pogled prema leži spavajućeg Kodzukai (školskog sluga), prema silueti zvona, koje se crni u svom tornjiću i prodrobi par riječi: „Sada sam si opet sve predočio i mogu se opet na sve sjećati, jer sam bio tako teško bolestan, da sam bio sve zaboravio! O Fusaichi, ti si veoma dobar čovjek, ja sam sretan i zahvalan ti, da sam opet školu vidio.“

Iza toga razgovora se požuri Fusaichi sa svojim lakim bremenom kroz prazne ulice natrag kući.

Yogoki će biti sutra pokopan kraj svoga druga.

Ako leži siromak na umoru, požure se prijatelji i susjedi do njega, da pomognu obitelji savjetom i činom. Mnogi javljaju tu žalosnu vijest dalekim rođjacima, drugi se lačaju nužnih potihvata, treći pak nastoje da dovedu prije same katastrofe buddhističkog svećenika.

Ljudi misle, da svećenici znadu već na večer, prije nego li je katastrofa nastala, da će dotičnik umrijeti, jer u taj čas kuća duša umirućega na vratima hrama. Na to kucanje se svećenici dignu i obuku se, pa kad je vijest o smrti stigla vele: „Mi već znamo i spremamo se“.

Medjutim se iznese mrtvac i polozi na pločnik pred Butsudan. Pod glavu mu ture jedan jastuk, da njim strane zločeste duhove. Vrata Butsudana su otvorena, a pred pločnicama predja gored svjetiljke i dimi se tamjan. Svi prijatelji šalju tamjan i radi toga smatraju, da tamjan donasa nesreću upotrebljen kod drugih zgoda, pa makar bio neznam kako skup.

Ali shintoističkog žrtvenika, koji je bijelim papirom presvučen, ne smije za vrijeme žalosti nitko vidjeti. Isto tako je sakrivena i Ofuda, koja je inače na vratima pričvršćena. Za vrijeme žalovanja ne smije nijedan član obitelji u blizinu Shintoihrama ili moliti pred Kamis, kao što ne smije prolaziti ispod Torii.

Između lješine i kućnih vrata postave zastor iz papira, a na zastoru je pričvršćen kaimyo (me iza smrti) na komadu bijeloga papira. Ako je mrtvac mlado čeljadje bilo, to se mora taj komad papira naopako objesiti, dok toga ne čine kod starijih ljudi.

Prijatelji mole na odru, kraj koga stoji jedna limena kutija s tisuću zrna graška. Taj grašak se broji, dok se izgovara tisuću zakletva, koje po japanskom vjerovanju duši pokojnika na njenom nepoznatom putovanju na ruku idu.

(Nastavak slijedi.)